

UIAA TRAINING STANDARTS SEMINAR

V době od 30. června do 2. července se v Alpincentru Sustenpass ve Švýcarsku konal seminář věnovaný tréninkovým standardům (dále systému vzdělávání) instruktorů UIAA. Seminář hostil SAC (Swiss Alpine Club) a jeho iniciátorem a organizátorem byl John Cousins z BMC (zároveň president UIAA Training Standards Working Group). Semináře se zúčastnilo 30 zástupců z celkem 16 zemí. Za Českou republiku potažmo ČHS se semináře zúčastnili Jan Bednařík a Karel Kříž. Seznam účastníků viz tab. příloha 1.

Cílem semináře bylo během tří dnů věnovaných teorii a praxi představit a prodiskutovat systém vzdělávání instruktorů UIAA v jednotlivých zemích. Hlavní snahou bylo dopracovat pravidla pro vzdělávání instruktorů UIAA, tak aby byla pokud možno jednotná pro všechny národní svazy, ale zároveň respektovala určité odlišnosti v potřebách a tradicích jednotlivých zemí.

První den jednotlivé země postupně představily svůj vzdělávací systém. Tzn. jaké druhy instruktorů školí, jaké jsou na ně požadavky, obsah a hodinovou dotaci vzdělání.

UIAA v současné době rozlišuje čtyři kategorie instruktorů: Mountain Walking Leader, Rock Climbing Instructor, High Alpine Leader a Ski Touring Leader. ČHS má od UIAA schválen vzdělávací systém pro Rock Climbing Instructor a High Alpine Leader. Vzdělávací systém ČHS byl přijat v březnu 2004 na základě pozorování a doporučení Karla Schraga z DAV. ČR tak v současné době patří k té lepší polovině mezi členskými zeměmi viz. příloha 2.

Mezi jednotlivými svazy se vyskytují poměrně velké odlišnosti dané jednak terénními podmínkami, ale také historickým vývojem horolezectví v zemi. Jen pro zajímavost např. v Jihoafrické republice se školí tři úrovně instruktorů pro slaňování, které je tam samostatnou disciplínou a je velmi populární u veřejnosti. Naopak Švédsko v současné době řeší problém zdali a jak nastartovat vzdělávání instruktorů. Do nedávné minulosti totiž mohl instruktora dělat v podstatě každý horolezec. Švédský svaz pořádal jen jakési přezkoušení na jehož základě získal seznam osob schopných provádět výcvik. Ovšem po jedné smrtelné nehodě s dobrovolným instruktorem začala Švédská vláda tlačit na vznik právních předpisů pro provozování horolezectví. U některých zemí jako je např. Francie je vzdělávací systém poměrně složitý a má několik úrovní instruktorů s různou funkcí v rámci oddílu. Mnoho zemí má, na rozdíl od nás, také instruktora pro VHT – Mountain Walking Leader. Schéma vzdělávání některých svazů viz příloha 3 – 8????

Díky špatnému počasí se první den nekonalo praktické lezení a tak se odpoledne utvořily tři pracovní skupiny, které měly prodiskutovat různá aktuální témata.

I když nebylo zadáno žádné nosné téma, diskuse byla ve všech skupinách podobná:

1. právní postavení instruktorů
2. profesionalizace instruktorů – horští vůdci vs. dobrovolní instruktoři
3. potřeba instruktorů pro umělé stěny a skalky

Přestože jsou první dvě témata poměrně ožehavá ve všech zemích, tak se dále oficiálně neprobírala. Z našeho hlediska je závěr poměrně jednoznačný – postavení dobrovolných instruktorů a z toho plynoucí právní problémy, mají vlastně vyřešeny pouze tradiční alpské země. U ostatních zemí dochází k míchání práce dobrovolných instruktorů a horských vůdců, což často přináší problémy.

To co bylo možné vyřešit je třetí téma a k němu se také upřela pozornost pracovních skupin po další dva dny. Téměř všichni se shodli na potřebě vycvičit instruktory pro umělé stěny a tzv. sportovní cesty na skalách. Argumenty pro existenci těchto instruktorů jsou zřejmé:

- větší počet umělých stěn
- více lidí kteří se věnují pouze sportovnímu lezení

- výcvik komplexních instruktorů pro skály - Rock Climbing Instruktor je poměrně náročný a mnoho instruktorů některé dovednosti nepotřebuje

S tímto tématem také vyvstaly otázky:

1. jak se bude instruktor nazývat?
2. kde leží hranice mezi sportovním a tradičním lezením?
3. co může instruktor učit?
4. jaké má mít instruktor schopnosti a dovednosti?

A odpovědi?

1. přestože se nejedná asi o ideální název byl nakonec přijat - Sport Climbing Instruktor
2. sportovní lezení znamená cesty bezpečně odjištěné pevnými kotvami (nýty, borháky), není potřeba zakládat vlastní jištění (vklíněnce, friendly, smyčky...), může mít i více délek
3. lezení na umělých stěnách a skalách s tzv. sportovními cestami.
4. zvládne lezení obtížnosti 5 UIAA stylem OS, zaměření více na techniku lezení + trénink.

Kolem 4 bodu byla poměrně vášnivá diskuse. Např. ve Španělsku už tato kategorie instruktorů existuje a tito musí zvládat lezení v obtížnosti 7a (VIII UIAA) OS. Z našeho hlediska je to spíše funkce trenéra pro sportovní – výkonnostní lezení. Sportovní instruktor by měl být svým vzděláním předstupeň pro instruktora skalního lezení.

Závěry z tohoto semináře budou zapracovány do celkového modelu vzdělávání instruktorů UIAA (Model Trainig Standards for Voluntary Leaders and Instructors) a v podobě brožurky by se měly brzo objevit na ČHS. Zatím je k dispozici předcházející verze.

Součástí semináře byla také praktická část s třemi hlavními tématy

- jištění na skalách a pohyb po ledovci
- vedení výcviku na skalách
- orientace

Vzhledem k neustálému dešti se praxe poněkud zredukovala, ale i tak jsme si mohli vyměnit mnoho názorů na jištění ve skalách a vedení výcviku. Na skalách jsme se sešli se zástupci: VB, Švýcarska, Řecka, Finska, Švédska, Turecka. Příjemným překvapením bylo, že až na malé odlišnosti jsou názory na jištění a vedení výcviku ve skalách poměrně jednotné. Určité názorové rozdíly jsou například v koncepci jištění na štandu - do pevného bodu vs. do těla nebo v používání samostatného sedacího úvazu vs. kombinace sedák prsák.

Závěr:

Na základě spolupráce všech metodiků během celého meetingu lze s největší pravděpodobností předpokládat, že v brzké budoucnosti budou schváleny standardy pro novou instruktorskou kategorii – instruktor indoorového a sportovního lezení. Všechny země s výjimkou tradičních Alpských se začínají potýkat s problémem komerčního a nekomerčního vzdělání, který bude třeba v budoucnu řešit. ČR prezentovala na meetingu současný vlastní systém vzdělání, který zaujal některé nově přistupující kandidátské země (Turecko) jako předloha pro tvorbu vlastního systému.

Karel Kříž, Jan Bednařík